

ACC-7

Microfiche 124

CLOSED STACKS

ANALISIS SISTEM I'RĀB DALAM BAHASA ARAB

MUHAMMAD BIN IDRIS

DISERTASI INI DIKEMUKAKAN
UNTUK MEMENUHI SYARAT-SYARAT IJAZAH
SARJANA PENGAJIAN BAHASA MODEN

Perpustakaan Universiti Malaya

A506429841

FAKULTI BAHASA & LINGUISTIK
UNIVERSITI MALAYA
KUALA LUMPUR
1996M / 1417H

PRAKATA

Kajian mengenai sistem i'rāb merupakan suatu bidang ilmu yang masih belum dikenali ramai . Memang diakui bahawa sistem i'rāb sukar difahami oleh kebanyakan pencinta bahas Arab terutama pelajar sekolah , maktab dan institut pengajian tinggi . Selalunya orang menganggap kesukaran mempelajari bahasa Arab terletak pada sistem i'rābnya . Pendapat ini sedikit sebanyak ada kebenarannya . Di atas kesedaran inilah , penulis memilih bidang sintaksis sebagai medan kajian . Pemilihan tajuk "**Analisis Sistem I'rāb Dalam Bahasa Arab**" adalah bersesuaian dengan hasrat penulis untuk mencari jalan penyelesaian terhadap permasalahan tersebut .

Kajian ini pada prinsipnya menyentuh pelbagai aspek yang berhubung dengan pembentukan kata dalam sesuatu ayat . Tumpuan utama diberikan kepada perbincangan tentang perubahan pada fonem akhir sesuatu kata (i'rāb) . Bagi setiap aspek yang telah dibincangkan , dikemukakan contoh-contoh yang mudah difahami , serta ditonjolkan pandangan-pandangan daripada sarjana dan tokoh-tokoh utama yang dirasakan perlu . Untuk menyempurnakan kajian ini , penulis melengkapkan di bahagian akhir kajian dengan analisis kesilapan penggunaan sistem i'rāb di kalangan pelajar Pra Akademi Pengajian Islam , Universiti Malaya , Nilam Puri . Kandungan kajian

ini amat sesuai dan berguna kepada pelbagai golongan terutama mereka yang berminat membaca topik-topik yang berkaitan dengan bidang sintaksis .

Penulis juga tidak menafikan adanya kekurangan dan kesilapan yang tidak dapat dielakan dalam kajian ini . Oleh itu sebarang teguran dan pembetulan semula amat dialu-alukan .

Akhirnya apa yang menjadi harapan penulis , semoga kajian ini dapat memberi sumbangan kepada semua pihak .

Muhammad bin Idris
Fakulti Bahasa & Linguistik
Universiti Malaya
Kuala Lumpur
15hb Ogos 1996M
5hb Rabī'ul Akhir 1417H

Sinopsis

Kajian ini dijalankan bertujuan untuk mengenalpasti punca-punca kesilapan dalam penggunaan sistem i'rāb di kalangan pelajar Pra APIUM. Berbagai-bagai topik berkaitan dengan aspek kata , sistem i'rāb dan kedudukan kata dalam struktur ayat telah dibincangkan dalam kajian ini bagi tujuan tersebut .

Kajian ini dibahagikan kepada enam bab , mengikut topik -topik tertentu . Bab pertama membicarakan mengenai latarbelakang kajian , kepentingan kajian , tujuan kajian , bidang kajian , dan metodologi serta organisasi kajian .

Bab kedua membicarakan hal-hal yang berkaitan dengan pengelasan kata dalam bahasa Arab . Dalam bab ini diperkenalkan ciri-ciri kata nama , kata kerja dan partikel serta perkara yang berkaitan dengannya.

Bab ketiga pula tertumpu kepada aspek-aspek yang berkaitan dengan sistem i'rāb . Di awal bab ini , diuraikan tentang definisi i'rāb , kelompok kata mabni dan mu'rab , seterusnya dibincangkan jenis-jenis i'rāb, pembahagian i'rāb dan tanda-tanda yang berkaitan dengannya .

Bab keempat membicarakan persoalan-persoalan di sekitar kedudukan kata dalam struktur ayat . Antara topik-topik yang disentuh termasuklah kedudukan i'rāb kata nama nominatif , akusatif

dan genetif serta i'rāb kata kerja kala kini dalam kasus nominatif , akusatif dan jusif .

Bab kelima pula adalah kajian analisis kesilapan penggunaan sistem i'rāb di kalangan pelajar Pra APIUM ,Nilam Puri , Kelantan .

Bab keenam yang merupakan bab terakhir pula tertumpu kepada kesimpulan kajian termasuk faktor-faktor kesilapan penggunaan sistem i'rāb dan cadangan penyelesaiannya .

Penghargaan

Kepujian dan kesyukuran dipanjatkan ke hadrat Allah s.w.t kerana dengan limpah dan keizinanNya penulis dapat menyiapkan disertasi ini di dalam keadaan yang serba berkurangan . Tanpa keizinan , taufiq dan hidayatNya sudah pasti kajian ini tidak dapat dilaksanakan dengan sebaik mungkin . Tidak lupa selawat dan salam ke atas junjungan besar nabi Muhammad s.a.w yang telah membawa penerang kepada semua manusia di dunia dengan menjadikan bahasa Arab sebagai wasilah perjuangan baginda .

Di sini penulis amat berbesar hati untuk merakamkan setinggi penghargaan juga jutaan terima kasih terutama kepada ust Mohd Rosdi bin Ismail selaku penyelia kajian ini . Beliau sentiasa memberi tunjuk ajar serta perintis jalan bagi penulis menyiapkan disertasi ini . Semoga Allah memberkati kehidupan beliau .

Penulis juga ingin menitip sekalung penghargaan serta ucapan terima kasih kepada pengurusi Bahasa Arab di Fakulti Bahasa & Linguistik , ust Zaki bin Abdul Rahman kerana telah banyak mencurahkan jasa bakti serta khidmat nasihat dan pandangan bagi membantu penulis menyempurnakan kajian ini . Allah jualah yang membalas budi baik beliau .

Seterusnya penulis juga tidak lupa untuk mengutarakan rasa syukur dan terima kasih kepada dekan Fakulti Bahasa & Linguistik , Prof Dato' Asmah Hj Omar di atas segala kerjasama yang telah beliau berikan sepanjang kajian ini dilakukan .

Penulis juga merasakan wajar untuk merakamkan ucapan terima kasih dan penghargaan yang tidak berbelah bahagi kepada semua para pensyarah di Fakulti Bahasa & Linguistik yang terlibat secara langsung atau tidak langsung dalam membantu penulis menyiapkan disertasi ini . Tanpa bantuan idea serta dorongan semangat mereka , penulis merasakan tidak mampu untuk menyempurnakan disertasi ini .

Penulis seterusnya ingin merakamkan ucapan dan penghargaan kepada perpustakaan umum Universiti Malaya , perpustakaan Fakulti Bahasa & Linguistik Universiti Malaya , dan perpustakaan Pra Akademi Pengajian Islam ,Nilam Puri , kerana telah berkerjasama dan menyediakan kemudahan buku-buku rujukan yang amat penting bagi penulis mengambil manfaat daripadanya .

Tidak ketinggalan juga , penulis mengambil kesempatan untuk merakamkan ucapan terimakasih kepada semua sahabat handal dan teman yang terlibat secara langsung atau tidak dalam menghulur bantuan samada berbentuk idea , buah fikiran mahupun fizikal dan mental .

Akhir sekali , ucapan penghargaan dan terimakasih yang tidak terhingga penulis tujukan khusus buat isteri tersayang Siti Rudainah binti Salleh yang telah banyak membantu penulis sepanjang kajian ini dijalankan . Tidak lupa juga ucapan terimakasih dan penghargaan ditujukan kepada ayahanda dan bonda yang sentiasa menjadi pendorong kepada penulis dalam meneruskan kerjayanya .

KANDUNGAN

Prakata	i
Sinopsis	iii
Penghargaan	v
Kandungan	viii
Jadual Transliterasi	xv
Senarai Singkatan Kata	xvii
Senarai Istilah Arab Dan Keterangannya	xviii

Bab 1

Pendahuluan

1.0 Latar Belakang	1
1.1 Kepentingan Kajian	4
1.2 Tujuan kajian	4
1.3 Bidang Kajian	5
1.4 Metodologi Kajian	5
1.5 Organisasi Kajian	6
1.6 Penutup	8

Bab 2

Golongan Kata Dalam Bahasa Arab

2.0 Pendahuluan	9
2.1 Kata Nama	10
2.1.1 Ciri Kata Nama	10
2.1.2 Kategori Kata Nama	11
2.1.2.1 Kata Nama Khas	12
2.1.2.2 Kata Nama Am	13
2.1.2.3 Kata Nama Adjektif	13
2.1.2.4 Kata Bilangan.....	14
2.1.2.5 Kata Relatif	14
2.1.2.6 Kata Tunjuk.....	15
2.1.2.7 Kata Keterangan Waktu	17
2.1.2.8 Kata Keterangan Tempat.....	17
2.1.3 Pembahagian Kata Nama	17
2.1.3.1 Genus	17
2.1.3.2 Bilangan	20

2.1.3.3 Kata Nama Pecahan	23
2.1.3.4 Kata Nākirat Dan Ma'rifat	24
2.1.3.4.1 Perbezaan Antara Nākirat Dan Ma'rifat	25
 2.2. Fi'l (Kata Kerja)	29
2.2.0 Pendahuluan	29
2.2.1 Aspek Kala (Masa)	29
2.2.1.1 Kata Kerja kala Lampau	29
2.2.1.2 Kata Kerja Kala Kini	30
2.2.1.3 Kata Kerja Perintah	31
2.2.2 Aspek Makna	32
2.2.2.1 Fi'l Muta'addi	33
2.2.2.2 Fi'l Lāzim	35
2.2.2.3 Transitif Fi'l Lāzim	38
 2.2.3 Aspek Pelaku	40
2.2.3.1 Kata Kerja Aktif	40
2.2.3.2 Kata Kerja Pasif	41
2.2.4 Aspek Susunan & Rangkaian Huruf	42
2.2.4.1 Fi'l Ṣohīh	43
2.2.4.2 Fi'l Muḍō'af	44
2.2.4.3 Fi'l Mu'tal	45
2.2.5 Aspek Bentuk Keaslian Dan Pertambahan Huruf	47
2.2.5.1 Fi'l Mujarrad	48
2.2.5.2 Fi'l Mazid	49
2.2.6 Kata Kerja Mutasharrif Dan Jāmid	53
 2.3 Harf (un)	58
2.3.0 Pendahuluan	58
2.3.1 Pembentukan Harf	59
2.3.2 Fungsi Harf	60
2.3.2.1 Huruf Beramai	60
2.3.2.1.1 Harf Jarr	61
2.3.2.1.2 Harf Nasb	62
2.3.2.1.3 Harf Jazm	65
2.3.2.1.4 Harf Nawasikh	71
a) HNKH 'Inna Dan 'Anna	71
b) HNKH Lākinna	73
c) HNKH Ka'anna	74
d) HNKH Laita	76
e) HNKH La'allā	76
F) HNKH Mā, Lā , Lāta , In ..	77
2.3.2.1.5 Harf 'Alf	83
2.3.2.2 Harf Muhmal	84

Bab 3

Sistem I'rāb Dalam Bahasa Arab

3.0	Pendahuluan	85
3.1	Definisi I'rāb	89
3.2	Kelompok Kata Mabni	91
	a) Kata Kerja Kala Lampau	92
	b) Kata Kerja kala kini	93
	c) Kata Kerja Perintah	93
3.3	Kelompok Kata Mu'rab	95
	3.3.1 Katogori Kata Mu'rab	96
	a) Kata Nama	96
	b) Kata Kerja Kala Kini	97
3.4	Jenis-Jenis I'rāb	99
	a) I'rāb Kata Nama	100
	b) I'rāb Kata Kerja Kala Kini	101
3.5	Tanda-Tanda I'rāb	101
	3.5.1 Tanda I'rāb Nominatif	103
	3.5.2 Tanda I'rāb Akusatif	111
	3.5.3 Tanda I'rāb Genetif	115
	3.5.4 Tanda I'rāb Jusif	117
3.6	Pembahagian I'rāb	119
	3.6.1 I'rāb Zāhir	120
	3.6.2 I'rāb Takdir (Andaian)	120
	3.6.3 I'rāb Mahalli	120

Bab 4

I'rāb Kata Dalam Struktur Ayat Bahasa Arab

4.0	Pendahuluan	129
4.1	I'rāb Kata Nama Dalam Bahasa Arab	130
	4.1.1 Kata Nama Nominatif	130
	4.1.1.1 Pelaku Dalam Susunan Ayat Verba	130
	4.1.1.2 Pengganti Pelaku	132
	4.1.1.3 Subjek	133
	4.1.1.4 Predikat	134
	4.1.1.5 Subjek Kāna Dan Subgolongannya	138
	4.1.1.6 Predikat Partikel 'Inna Dan Subgolongannya	140
	4.1.1.7 Tawabi`	141
	a) Na'tun	142
	b) 'Atfun	145
	c) Taukīd	147
	d) Badl	148

4.1.2	Kata Nama Akusatif	152
4.1.2.1	Objek	152
4.1.2.2	Objek Mutlaq	154
4.1.2.3	Objek Sebab	156
4.1.2.4	Objek Pengiring	157
4.1.2.5	Kata Keterangan Keadaan	158
4.1.2.6	Tamyiz	160
4.1.2.7	Kata Pengecualian	162
4.1.2.8	Predikat Kata Kerja Kāna Dan Subgolongannya	166
4.1.2.9	Subjek 'Inna dan subgolongannya	168
4.1.2.10	Munāda	169
4.1.2.11	Zarf Zaman	171
4.1.2.12	Zarf Makan	172
4.1.2.13	Kata Ikutan	172
4.1.3	Kata Nama Genetif	174
4.1.3.1	Selepas Partikel Jarr	174
4.1.3.2	Sandaran	174
4.1.3.3	Ikutan	174
4.2	I'rāb Kata Kerja Kala Kini Dalam Bahasa Arab	176
4.2.1	Kata Kerja Kala kini Dalam Kasus Nominatif	176
4.2.2	Kata Kerja Kala Kini Dalam Kasus Akusatif	178
4.2.2.1	Partikel Akusatif	179
4.2.2.1.1	Partikel An	179
a)	Partikel 'An Wajib Dizahirkan	180
b)	Partikel 'An Disembunyikan	181
i)	Akusatif Kata Kerja Kala Kini Selepas Kay	181
ii)	Akusatif Kata Kerja Kala Kini Selepas Partikel Hatta	181
iii)	Akusatif Kata Kerja Kala Kini Selepas Partikel Lām	183
iv)	Akusatif Kata Kerja Kala Kini Selepas Partikel 'Aw	185
v)	Akusatif Kata Kerja Kala Kini Selepas Partikel Fā' Penyebab	186
vi)	Akusatif Kata Kerja Kala Kini Selepas Waw Ma'iyyat	187
c)	Partikel An Harus Dizahir Dan Disembunyikan	188
4.2.2.1.2	Partikel 'Idhan	191

4.2.2.1.3 Partikel Lan	193
4.2.2.1.4 Partikel Kay Terbitan	194
 4.2.3 Kata Kerja Kala Kini Dalam Kasus Jusif	195
4.2.3.1 Selepas Empat Partikel Jusif	195
a) Lām Perintah	195
b) Lā Larangan	196
c) Lam	196
d) Lamma	197
4.2.3.2 Kata Kerja Kala Kini Sebagai Syarat Dalam Ungkapan Syarat	197
a) 'Inn	197
b) Man	198
c) Mā	198
d) Mata	198
e) 'Ayyān	198
f) 'Aīna	199
g) 'Anna	199
h) Haithu	199
i) Kaifa	200
j) 'Ayyu	200
k) 'Idhā	201
 4.2.3.3 Kata Kerja Kala Kini Sebagai Jawapan Dalam Ungkapan Syarat	202

Bab 5

Analisis Kesilapan Penggunaan Sistem I'rāb Di Kalangan Pelajar Pra Akademi Pengajian Islam Nilam Puri .

5.0 Pendahuluan	204
5.1 Sumber Data	204
5.2 Masa	205
5.3 Asas Penentuan Kesalahan	205
5.4 Penilaian Data	206
5.4.1 Analisis Penguasaan Bahasa	206
5.4.2 Analisis Kesilapan Penggunaan Sistem I'rāb	206
5.5 Analisis Data	207
5.5.1 Analisis Penguasaan Bahasa	207
1) Analisis Tahap Penguasaan Bahasa	207
2) Analisis Tahap Penguasaan Kaedah Nahu ..	208
3) Analisis Tahap Penguasaan Jenis-Jenis Kata Nama Dan Kata Kerja	208

4)	Analisis Tahap Penguasaan Fungsi Partikel Jarr , Nasb Dan Jazm	209
5)	Analisis Tahap Penguasaan Kata Kerja Transitif Dan Tak Transitif	210
6)	Analisis Tahap Penguasaan Sistem I'rāb ...	210
7)	Analisis Tahap Penguasaan Kata Mu'rab ..	211
8)	Analisis Tahap Penguasaan Tanda-Tanda I'rāb	212
9)	Analisis Tahap Penguasaan Jenis-Jenis I'rāb Kata Nama Dan Kata Kerja	212
10)	Analisis Tahap Penguasaan Pembahagian I'rāb	213
11)	Analisis Tahap Penguasaan I'rāb Kata Nominatif	214
12)	Analisis Tahap Penguasaan I'rāb Kata Akusatif	214
13)	Analisis Tahap Penguasaan I'rāb Kata Genetif	215
14)	Analisis Tahap Penguasaan I'rāb Kata Kerja Kala kini	216
5.5.2	Analisis Kesilapan Penggunaan Sistem I'rāb	216
15)	Analisis Kesilapan Penggunaan I'rāb Kata Nominatif	217
16)	Analisis Kesilapan Penggunaan I'rāb Kata Akusatif	219
17)	Analisis Kesilapan Penggunaan I'rāb Kata Genetif	222
18)	Analisis Kesilapan Penggunaan I'rāb Kata Kerja Kala Kini	224

Bab 6

Kesimpulan Kajian

6.0	Pendahuluan	226
6.1	Faktor Kesilapan	226
a)	Kurang Berkemahiran Dalam Sintaksis Bahasa Arab	226
b)	Kekeliruan Mengenai Jenis Kata Dan Fungsi Partikel Dalam Bahasa Arab	229
c)	Sikap Dan Motivasi Pelajar	231
d)	Guru dan Kaedah Pengajaran	232
e)	Tiada Persamaan Kaedah Sintaksis Antara Bahasa Arab Dan Bahasa Melayu	234
f)	Waktu Penggunaan Bahasa Arab Terhad	234

6.2	Cadangan Penyelesaian	235
a)	Tenaga Pengajar	235
b)	Teknik Dan Pendekatan Pengajaran Bahasa Arab	237
i)	Kaedah Langsung	238
ii)	Kaedah Komunikasi	238
iii)	Kaedah Latih - Tubi	240
iv)	Penggunaan Perpustakaan dalam Pengajaran Bahasa Arab	240
c)	Semakan Semula Sukatan Bahasa Arab	241
6.3	Penutup	242
	Bibliografi	244
	Lampiran	249

JADUAL TRANSLITERASI

1. KONSONON

Perkataan -perkataan Arab yang dirumikan dalam penulisan disertasi ini mengikut transliterasi berikut :

Huruf Arab	Huruf Rumi
ا	-
ب	b
ت	t
ث	th
ج	j
ه	h
خ	kh
د	d
ذ	dh
ر	r
ز	z
س	s
ش	sy
ص	s̪
ض	d̪
ط	t̪

ظ	z
ع	'
غ	gh
ف	f
ق	q
ك	k
ل	l
م	m
ن	n
و	w
ه، هـ	h
ء	'
ى	y
ة	t̄

2. VOKAL DAN DIFTONG

i) Vokal Pendek

<u>/</u>	: a
<u>/</u>	: i
<u>/</u>	: u

ii) Vokal Panjang

<u>/</u>	: ā
<u>/</u>	: ī
<u>/</u>	: ū

iii) Diftong

<u>o/</u>	: ay
<u>o/</u>	: aw

SENARAI SINGKATAN KATA

A	:	Ayat
APIUM	:	Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya
Cet	:	Cetakan
ed	:	Edit
FK	:	Frasa kata kerja
FN	:	Frasa nama
H	:	Hijrah
HNKH	:	Huruf Nawasikh
K	:	Kata
KK	:	Kata kecuali
KN	:	Kata nama
KP	:	Kata pengecualian
KYK	:	Kata yang dikecualikan
M	:	Mesih
OP	:	Objek pengiring
OS	:	Objek sebab
P	:	Predikat
S	:	Subjek
T N	:	Tanpa nama
T. P	:	Tanpa penerbit
T.T	:	Tanpa tahun
Trj	:	Terjemahan

SENARAI ISTILAH ARAB DAN KETERANGANNYA

Dammat	== Baris hadapan / nominatif
Domir	== Ganti nama
Fathat	== Baris atas / akusatif
al-Fā'il	== Pelaku
Fi'l	== Kata kerja
Fi'l muḍōri'	== Kata kerja kala kini
Fi'l mādi	== Kata kerja kala lampau
Fi'l ḥamr	== Kata kerja perintah
Harf	== Fonem
Iḍāfat	== Sandaran / Gandingan
I'rāb	== Fleksi
I'rāb mahalli	== Kedudukan fleksi
Istidrāk	== Pengalihan / Pembetulan
al-Jarr	== Genetif
al-Jazm	== Jusif
Jumhūr	== Golongan ramai
Kasrat	== Baris bawah / genetif
Lāzim	== Tak transitif
Mujāwazat	== Pemisahan antara dua unsur
Muqayyat	== Terikat
Mutakallim	== Penutur
Muta'addi	== Transitif
Muṭlaq	== Bebas
al-Nasb	== Akusatif
al-Raf '	== Nominatif
Sukūn	== Baris mati / jusif
Samā'iyy	== Nukilan / Pindahan dari asal
Ta'ajjub	== Hairan

Tad̄min	== Penurapan
Zarf	== Adverba
Wazn	== Bentuk / Paradigma